

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03162 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės
departamentui

2021-09-21

Nr. (10.16 Muz-08) SD-4392
Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NUTARIMO PROJEKTO (TAIS NR. 21-29402)

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija pagal kompetenciją įvertinusi pateiktą išvadoms gauti Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų patvirtinimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas), teikia šias pastabas ir pasiūlymus dėl Nutarimo projektu tvirtinamos Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų (toliau – Darbotvarkė).

1. Darbotvarkės 16 punkte pateikti Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento (toliau – Departamentas) užsakymu 2020 m. vykdyto tyrimo „Tabako gaminių ir alkoholio vartojimo prevencijos ir kontrolės priemonių efektyvumo ir požiūrio vertinimas“ bei Departamento 2021 m. vykdyto darbo vietų tyrimo duomenys ir pateikta nuomonė, jog „Visa tai dar kartą patvirtina *darbdavių* sąmoningumo didinimo poreikį ir motyvavimą vykdyti prevencijos priemones, akcentuojant tokius galimus prevencinės veiklos rezultatus kaip didesnis darbo našumas ir kokybė bei pagerėjusi darbuotojų sveikata, nes šie aspektai tyrimų dalyviams atrodė aktualiausi. Tinkamas darbdavių požiūris į su psichoaktyviųjų medžiagų vartojimu susijusias problemas, taikomos prevencijos (įtraukiant ir veiksmingas aplinkos prevencijos strategijas), konsultavimo, ankstyvosios intervencijos priemonės gali padėti išvengti darbuotojų sveikatai ir saugumui kylančios rizikos darbo vietoje, taip pat suteikti galimybę keisti elgesį, kreiptis pagalbos ir išlikti darbo rinkoje.“

Darbotvarkės 26.1.3 papunktyje nustatomas uždavinys Darbotvarkės pirmajam tikslui, nurodytam Darbotvarkės 25 punkte, pasiekti – „pasitelkiant įrodymais grįstas poveikias ir tęstines priemones *didinti darbdavių*, laisvalaikio ir pasilinksminimo vietų, masinių renginių organizatorių *informuotumą, sąmoningumą* dėl psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos programų ir priemonių taikymo bei naujų priemonių inicijavimo, vykdymo ir plėtojimo tikslinėse aplinkose, siekiant motyvuoti asmenis kreiptis pagalbos;“.

Darbotvarkės 114 punkte nustatoma, kad „Darbotvarkei įgyvendinti rengiamas ir Vyriausybės tvirtinamas Darbotvarkės veiksmų planas. Darbotvarkė taip pat įgyvendinama per nacionalines plėtros programas ir strateginius veiklos planus.“

Informuojame, kad 2021–2030 m. plėtros programos valdytojo Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos Sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo plėtros programos projekto (toliau – Programos projektas), kurį Sveikatos apsaugos ministerija 2021 m. rugpjūčio 17 d. raštu Nr. 10-4583 teikė derinti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, 3.3.1.4 papunktyje nurodyta, kad „žinių ir įgūdžių suteikimas darbdaviams, jų socialinės atsakomybės už plėtojamą veiklą, investavimo į žmonių sveikatos ir gerovės užtikrinimą skatinimas turi tapti viena

iš prevencijos kryptį“ ir kad šiam Programos projekto 3 problemos „Nepakankamas gyventojų psichikos sveikatos stiprinimas, neišplėtotą psichoaktyviųjų medžiagų ir kitų priklausomybę sukeliančių veiksnių kontrolė ir vartojimo prevencija“ 3.3 priežasties „Nepakankama psichoaktyviųjų medžiagų ir kitų priklausomybę sukeliančių veiksnių prevencija ir valdymas“ aspektui šalinti bus numatytos priemonės (ir) 2021–2030 m. plėtros programos valdytojo Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įtraukios darbo rinkos plėtros programos programoje. Pažymime, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pagal kompetenciją minėtos plėtros programos projekte nėra numačiusi nei tokios problemos, nei priemonių nurodytai problemos priežastiai šalinti, todėl 2021 m. rugpjūčio 23 d. raštu Nr. (10.16Mr-48)SD-3970 Sveikatos apsaugos ministerijai teikė pastabą dėl šios priežasties šalinimo priemonių.

Apibendrinant anksčiau išdėstytą, manome, kad darbdavių informuotumo, sąmoningumo dėl psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos programų ir priemonių taikymo didinimas, t. y. žinių ir įgūdžių suteikimas darbdaviams šiais klausimais, bei naujų priemonių inicijavimo, vykdymo ir plėtojimo tikslinėse aplinkose, siekiant motyvuoti asmenis kreiptis pagalbos, yra Sveikatos apsaugos ministerijos kompetencija ir pažymime, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerija šiuo aspektu neplanuoja dalyvauti įgyvendinant Darbotvarkės 26.1.3 papunktyje nurodytą uždavinį.

2. Laikantis teksto aiškumo, pagrįstumo ir nuoseklumo, siūlome Darbotvarkės 5, 13, 21, 22, 29, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 44, 46, 50, 51, 62, 64, 76, 80, 81, 83, 84, 88, 90, 91 punktus papildyti išnašomis į atitinkamus šiuose punktuose minimus dokumentus, standartus, tyrimus, duomenis, rekomendacijas ir kt.

3. Atsižvelgiant į tai, kad Darbotvarkės 7 punktą formuluojamas kaip sritys, siūlome atitinkamai koreguoti 7.2 ir 7.3 papunkčių formuluotes bei Darbotvarkės trečiojo skirsnio pavadinimą.

4. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 patvirtintų Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų 6.1 papunkčio nuostatą, kad, jei teisės akto, institucijos, pareigų ir pan. pavadinimas, kuris prasideda žodžiais „Lietuvos Respublika“, minimas ne kartą, pirmą kartą parašius visą pavadinimą, toliau jis gali būti rašomas be žodžių „Lietuvos Respublika“, o prireikus įsivesti kitą trumpinį, jis nurodomas skliaustuose, tikslintini institucijų pavadinimai Darbotvarkės 11, 46, 110 ir 112 punktuose.

5. Siūlome patikslinti Darbotvarkės tekstą (ypač 18, 90-93 punktus), atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 2 straipsnio 11 dalyje pateiktą „vaiko“ sąvokos apibrėžimą bei Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymo 2 straipsnio 6 ir 7 dalyse pateiktus sąvokų „jaunas žmogus“ ir „jaunimas“ apibrėžimus, t. y. jei tekste minimų asmenų grupių (vaikas (-ai), jaunas žmogus, jaunimas) amžius atitinka minėtuose įstatymuose apibrėžtose sąvokose nurodytą amžių, siūlytina vartoti įstatymuose apibrėžtas sąvokas (vaikas (-ai), jaunas žmogus, jaunimas), tačiau, jei kalbama tik apie tam tikro amžiaus asmenų grupę, pvz., 12-13 m. vaikai, 14-21 m. jaunimas, tekste reikėtų nurodyti ir jų amžių.

6. Darbotvarkės 20 punkte tikslintinas Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pavadinimas, taip pat duomenys, todėl šio punkto pirmąjį sakinį siūlome išdėstyti taip:

„Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2020 m. duomenimis^[22], net 76 proc. atvejų (4 610 atvejų nuo visų atvejų, kai reikėjo vaikui užtikrinti saugią aplinką iki vaiko situacijos vertinimo) vaikams dažniausiai teko užtikrinti saugią aplinką iki jų vaiko situacijos vertinimo dėl vaiko atstovų pagal įstatymą arba turimo vienintelio iš jų apsvaigimo nuo alkoholio ir (ar) narkotikų ir negalėjimo tinkamai pasirūpinti vaiku.“

7. Iš Darbotvarkės 30 punkte pateiktos statistikos matyti, kad „moterys sudaro tik 25 proc. asmenų, priklausomų nuo psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, ir apie 20 proc. visų besigydančiųjų priklausomybės ligas“. Tačiau pateikti duomenys nėra palyginti su kitų asmenų grupių (pvz., vyrų) duomenimis, todėl šiame punkte pateikta išvada, kad moterims neužtikrinamas

reikiamų paslaugų teikimas, yra deklaratyvi. Siūlytina tikslinti šį punktą ir jame nurodytą problematiką, ją aiškiai išreiškiant ir paremiant duomenimis.

8. Darbotvarkės 35 punkte nurodyta, kad „rodiklis parodo mažą paslaugų aprėptį“, tačiau nėra nurodyta, kokio rodiklio turėtų būti siekiama, todėl siūlytina šį punktą tikslinti ir apibrėžti rodiklį arba pateikti nuorodą į dokumentą (-us), kur šis rodiklis yra apibrėžtas.

9. Atkreiptinas dėmesys, kad Darbotvarkės 44 punkte vartojama sąvoka „socialinės rizikos šeimos“ Lietuvos Respublikos teisės aktuose buvo panaikinta 2018 m., kaip diskriminacinė, todėl siūlome ją keisti ir vartoti sąvoką „socialinę riziką patiriančios šeimos“.

10. Siūlytina svarstyti tikslingumą Darbotvarkės 49 punkte įtraukti papildomą uždavinį, orientuotą į specializuotų paslaugų ir programų diegimą ir plėtrą specifinius poreikius turinčioms asmenų grupėms, kurios susiduria su priklausomybėmis nuo alkoholio ir (ar) narkotikų. Atsižvelgiant į tai, kad paslaugų prieinamumo problema aprašoma nurodant, kad ypatingai individualius poreikius atitinkančių paslaugų trūksta moterims, kurios turi vaikų ar laukiasi, taip pat nepilnamečiams, ir pan., manytina, kad šioms asmenų grupėms turi būti skirtas papildomas dėmesys, ir ieškoma galimybių diegti jų specifinius poreikius atitinkančias paslaugas, programas ir kitą pagalbą, taip pat užtikrinant bendradarbiavimą skirtingose srityse (sveikatos, socialinės, švietimo, kt.).

11. Darbotvarkės 51 punkte, 70.2.2 papunktelyje, 74 punkte, 93 punkte vartojamos formuluotės „pažeidžiamiausiai visuomenės grupei – vaikams ir jaunimui“, „pažeidžiamų grupių, įskaitant vaikus bei jaunimą ir problemų su narkotikų vartojimu turinčius asmenis“, „probleminiais narkotikų vartotojais“ „itin pažeidžiamų asmenų grupė kaip jaunimas iki 29 m.“ yra stigmatizuojančios ir jų vartojimas yra ydingas. Siūlytina tobulinti minėtų punktų formuluotes, akcentuojant ne visuomenės grupę, o Darbotvarkėje įvardintų medžiagų žalą, asmenims.

12. Siūlome Darbotvarkės 56 punkte vartojamas sąvokas „visuomeninių organizacijų“, „bendrijos“ ir „asociacijos“ suderinti su Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatyme ir Lietuvos Respublikos bendruomeninių organizacijų plėtros įstatyme vartojamomis sąvokomis.

13. Tikslintinas Darbotvarkės 59 punkto sakinyss „Lietuvoje nėra atlikta alkoholio ir tabako gaminių prieinamumo nepilnamečiams tyrimų, siekiant identifikuoti problemos mastą, kai suaugę asmenys nuperka alkoholio ar tabako gaminių *nepilnamečiams* prašant“, atsižvelgiant į tai, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 3 punktu, Lietuvoje draudžiama parduoti alkoholinius gėrimus asmenims, jaunesniems kaip 20 metų, t. y., atkreiptinas dėmesys, kad ne visi šie asmenys yra nepilnamečiai.

14. Manome, kad trečiajam Darbotvarkės tikslui – *sumažinti alkoholio, tabako gaminių ir su tabako gaminiais susijusių gaminių pasiūlą*, pasiekti keliamo uždavinio – *sumažinti alkoholio, tabako gaminių ir su tabako gaminiais susijusių gaminių patrauklumą, ypač vaikams ir paaugliams*, įgyvendinimo kryptys (Darbotvarkės 61.1 papunktis) nėra tiesiogiai susijusios su minima tikslu grupe, t. y. vaikais ir paaugliais, todėl siūlytume atitinkamai papildyti šį papunktį.

Viceministrė

Justina Jakštienė

Greta Tumėnienė, mob. 8 699 94218, el. p. greta.tumeniene@socmin.lt

Rita Buitvydė, mob. 8 658 59 463, el. p. rita.buitvyde@socmin.lt

Kristina Stepanova, mob. 8 616 31 406, el. p. kristina.stepanova@socmin.lt

Gintarė Bužinskaitė, mob. 8 695 60 706, el. p. gintare.buzinskaite@socmin.lt

Aušrinė Garbačiauskienė, mob. 8 658 59902, el. p. ausrine.garbaciauskiene@socmin.lt

Daiva Junevičienė, mob. 8 685 39690, el. p. daiva.juneviciene@socmin.lt

Vilmantė Miškinytė, mob. 8 696 37724, el. p. vilmante.miskinyte@socmin.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,
tel.: (8 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (8 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės
departamentui

2021-09-27

I 2021-09-03

Nr. 10-5827

Nr. S-2065

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NUTARIMO „DĖL NACIONALINĖS DARBOTVARKĖS NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO KONTROLĖS, VARTOJIMO PREVENCIJOS IR SU NARKOTIKAIS SUSIJUSIOS ŽALOS KLAUSIMAIS IKI 2035 METŲ PATVIRTINIMO“ PROJEKTO

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija pagal kompetenciją įvertino Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų patvirtinimo“ projektą (toliau – Nacionalinė darbotvarkė) ir teikia dėl jos pastabas bei pasiūlymus.

1. Atsižvelgdami į paskutiniųjų metų tendencijas, susijusias su prekybos žmonėmis nusikaltimais¹, manome, kad ir toliau labiausiai paplitusia išnaudojimo forma išliks prekyba žmonėmis nusikalstamoms veikoms daryti (narkotinėms medžiagoms gabenti ir jas platinti), todėl siūlome papildyti Nacionalinės darbotvarkės 70.2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„70.2. užkirsti kelią su narkotikais susijusioms nusikalstamoms veikoms, ypatingą dėmesį skiriant būtinybei kovoti su smurtu ir prekyba žmonėmis, riboti korupciją ir spręsti pažeidžiamų grupių išnaudojimo problemą, šalinti pagrindinius veiksnius, lemiančius jų įsitraukimą į neteisėtų narkotikų rinkų veiklą.“

2. Techninio pobūdžio pastaba dėl Nacionalinės darbotvarkės 63 punkto pateikta projekto rengėjams darbo tvarka.

Vidaus reikalų viceministras

Vitalij Dmitrijev

Sonata Mickutė, tel. (8 5) 271 7292, el. p. sonata.mickute@vrm.lt,
Andrius Šaparnis, tel. (8 5) 271 7269, el. p. andrius.saparnis@vrm.lt

¹ 2020 metų kovos su prekyba žmonėmis situacijos Lietuvoje apžvalga. Interneto nuoroda: https://vrm.lrv.lt/uploads/vrm/documents/files/LT_versija/Viesasis_saugumas/Prekyba_zmonemis/2021%2002%2024_NACIONALINIO%20PRANESEJO%20ATASKAITA_tinklapiui.pdf

Jurgita Žilinskaitė

Nuo: emilis.subata@rplc.lt
Išsiųsta: antradienis 2021 m. rugsėjis 14 15:35
Kam: ntakd@ntakd.lt
Kopija: rplc@rplc.lt; ausra.sirvinskiene@rplc.lt
Tema: NTAKD raštas Nr. S-2065 - pastabos RPLC
Priedai: S-2065.adoc; S-2065.docx

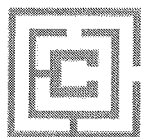
Laba diena,

Susipažinę su Jūsų dokumento projektu, turime techninio pobūdžio pastabų ir siūlome:

1. Pakeisti darbotvarkės 74 str. , kadangi SAM 2021 m. rugpjūčio 13 d. Nr. V-1855 įsakymu patvirtintame Veiksmų plane 2021-2022 p. 6.1.2. įpareigojo RPLC atlikti metodinį vadovavimą, lygiagrečiai SAM rengia RPLC nuostatų atitinkamą pakeitimą.
2. Dabartinė 24 p. 37 išnaša ir nuoroda į RPLC atliktą tyrimą nėra tiksli. Siūlome ištaisyti straipsnio publikacijos metus, pateikti pavadinimą originalo kalba bei interneto nuorodą į straipsnį:
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33509418/>

Dėkojame.

Dr. Emilis Subata
Direktorius/Director
Respublikinis priklausomybės ligų centras/Republican Center for Addictive Disorders
Gerosios Vilties 3, Vilnius LT-03147
Tel. +370 5 213 72 74, faksas +370 5 216 00 19
<https://www.facebook.com/resplc/>; www.rplc.lt ;

RESPUBLIKINIS
PRIKLAUSOMYBĖS LIGŲ
CENTRAS

Iš: Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas <NTAKD@NTAKD.lt>

Išsiųsta: 2021 m. rugsėjo 3 d., penktadienis 13:23

Kam: rplc@rplc.lt; info@svsba.lt; mkt@lrmuitine.lt

Tema: NTAKD raštas Nr. S-2065

Laba diena,

Siunčiame jums elektroninį dokumentą, pasirašytą elektroniniu kvalifikuotu parašu. Jo registracijos Nr. ir data yra metaduomenyse. Dokumentą atsidaryti galite pasinaudoję nuoroda: <https://adoc.archyvai.lt/eais-lpp/app/view>

Pagarbiai
Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
GENERALINĖ PROKURATŪRA**

Biudžetinė įstaiga, Rinktinės g. 5A, LT-01515 Vilnius, tel. (8 5) 266 2304, faks. (8 5) 266 2317,

el. p. generaline.prokuratura@prokuraturos.lt.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 288603320

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės
departamentui
El. p. ntakd@ntakd.lt

2021-09-21 Nr. 17.2.- 2603
Į 2021-09-03 Nr. S-2065

**DĖL NACIONALINĖS DARBOTVARKĖS NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO
KONTROLĖS, VARTOJIMO PREVENCIJOS IR SU NARKOTIKAIS SUSIJUSIOS ŽALOS
KLAUSIMAIS IKI 2035 METŲ PROJEKTO**

Generalinė prokuratūra, susipažinusi su pateiktu derinti Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų projektu (toliau – Projektas), teikia šias pastabas ir pasiūlymus.

1. Siekiant išvengti baudžiamosios ir bausmių vykdymo politikos išbalansavimo keičiant tik pavienius straipsnius ar normas, siūlome atlikti išsamią šiuo metu galiojančioje Valstybinėje narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės ir vartojimo prevencijos 2018-2028 m. programoje numatytų prevencinių, gydymo ir reabilitacijos bei administracinių ir baudžiamųjų priemonių įgyvendinimo ir efektyvumo analizę, surinkti ne tik nusikalstamų veikų, bet ir teisės pažeidimų, susijusių su neteisėtu disponavimu narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis, duomenis.

2. Pagrindinis tikslas, kurio siekiama Projekte siūlomomis priemonėmis – sukurti sveikesnę ir saugesnę visuomenę. Pažymėtina, kad numatant ilgalaikes priemones, neturėtų būti daromi skuboti ir tyrimais nepagrįsti ar praktikoje nepasiteisinę sprendimai, kurie, priešingai nei siekiama, gali paskatinti jaunimą vartoti narkotines ir psichotropines medžiagas. Projekto 103 punkte numatyta, kad duomenų, kurių reikia norint įvertinti ir tobulinti alternatyvias priemones, ypač susijusių su rezultatų pasiekimo lygiais, ir asmenų, kuriems šios priemonės taikomos, poreikiais, yra mažai ir jų negalima diferencijuoti pagal nusikalstamos veikos rūšį. Siūlytina numatyti reikiamų duomenų rinkimo procedūras, sukurti elektroninę bylų apskaitos sistemą, užtikrinti duomenų apie vykdomus teismų sprendimus generavimą ir analizę, atlikti tyrimus ir tik tuomet spręsti baudžiamosios atsakomybės klausimus, nes nusikalstamų veikų dekriminalizavimas, kaip uždavinys, gali būti keliamas tik kartu su veiksmingų alternatyvų baudžiamajai atsakomybei įtvirtinimu įstatyme. Pavyzdžiui, šiuo metu gydymas nuo priklausomybės galimas tik asmens sutikimu, tačiau daugelis baudžiamojon atsakomybėn traukiamų asmenų neigia tiek priklausomybę, tiek poreikį gydytis, o kartais ir narkotikų vartojimą, todėl šis įpareigojimas praktikoje retai taikomas.

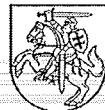
3. Projekte pasigendama sisteminio požiūrio – siūlomi sprendimai tik dėl asmenų, vartojančių narkotines ir psichotropines medžiagas, ar jas platinančių nedideliais kiekiais, tačiau nesiūloma dėl asmenų, susijusių su organizuotu nusikalstamumu, kuris kelia valstybei didelį pavojų dėl savo augimo būtent prekybos narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis srityje.

4. Atkreiptinas dėmesys į Projekte siūlomų priemonių įgyvendinimo eiliškumą. Manytina, kad mažiau pavojingų veikų dekriminalizavimas turėtų būti vykdomas tik po to, kai teisės pažeidimų statistika neberodytų jų skaičiaus augimo ir leistų daryti išvadas, jog numatytos prevencijos, gydymo, psichologinės ir socialinės rehabilitacijos bei reintegracijos priemonės pradėjo veikti ir yra efektyvios.

Atsižvelgdami į tai informuojame, kad Generalinė prokuratūra siūlo Projektą tobulinti ir yra pasiruošusi suteikti pagalbą, todėl Projekto rengėjų prašome į pasitarimus pakviesti prokuratūros atstovus, kurie pateiks konstruktyvias pastabas ir konkrečius pasiūlymus.

Generalinė prokurorė

Nida Grunskienė

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
GENERALINĖ PROKURATŪRA**

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės
departamentui
El. p. ntakd@ntakd.lt

2021-10-22 Nr. 17.2.-2942

**DĖL NACIONALINĖS DARBOTVARKĖS NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO
KONTROLĖS, VARTOJIMO PREVENCIJOS IR SU NARKOTIKAIS SUSIJUSIOS ŽALOS
KLAUSIMAIS IKI 2035 METŲ PROJEKTO**

Generalinė prokuratūra, atsižvelgdama į 2021 m. spalio 19 d. Jūsų institucijoje vykusios diskusijos dėl Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų projekto (TAIS Nr. 21-29402) (toliau – Projektas) metu aptartas galimas nuostatų, reglamentuojančių baudžiamosios politikos peržiūros klausimus ir tobulinimo kryptis bei šiame Projekto derinimo etape numatytam pasiūlymų pateikimo terminui, papildomai teikia šiuos pasiūlymus dėl Projekto 108.3. papunkčio pakeitimo ir siūlo jį išdėstyti taip:

„108.3 Peržiūrėti esamą baudžiamąją politiką, siekiant sumažinti neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų prieinamumą ir vartojimą bei užtikrinti subalansuotą narkotikų kontrolės politiką Lietuvoje. Šio uždavinio įgyvendinimo kryptys:

108.3.1 sistemiškai peržiūrėti baudžiamojo kodekso bendrosios ir specialiosios dalių normas, sankcijas už su neteisėtu disponavimu narkotikais susijusius nusikaltimus ir atleidimo nuo atsakomybės bei depenalizavimo, sutikus gydytis ar praėjus švietimo ir gydymo kursą, galimybes, taip siekiant subalansuoti atsakomybės už su narkotikais susijusias nusikalstamas veikas reglamentavimą;

108.3.2 dekriminalizuoti veikas, susijusias su disponavimu nedideliu kiekiu narkotikų be tikslo platinti (asmeniniam vartojimui), už jas numatant administracinę atsakomybę bei užtikrinant individualaus vertinimo pagrindu taikomas švietimo, socialines, sveikatos priežiūros sistemų intervencijos priemones;

108.3.3 plėsti alternatyvų bausmėms už neteisėtą disponavimą nedideliu kiekiu narkotikų pasirinkimo galimybes įvairiose baudžiamojo proceso stadijose ir skatinti efektyvesnį jų taikymą siejant su gydymu;

108.3.4 sugriežtinti baudžiamojo kodekso normas, susijusias su organizuoto nusikalstamumo neteisėta veikla platinant narkotikus tuo siekiant sumažinti neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų prieinamumą;

108.3.5 vystyti valstybės ir visuomenės poreikius atitinkančias su teisingumo sistema, stebint neteisėtą disponavimą narkotikais ir jų vartojimą, susijusias informacines sistemas, užtikrinti jų plėtrą, atnaujinimą.“

Generalinė prokurorė

Nida Grunskienė

Neringa Būdvytienė, tel. (8 5) 2 500 946, el. p. neringa.budvytiene@prokuraturos.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, LT-01104 Vilnius, tel.: 8 706 64 845, 8 706 64 868,
el. p. kanc@eimin.lt, <http://eimin.lrv.lt>.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188621919

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės
departamentui

2021-09-27 Nr. (4.6-82 Mr) 3-4227
Į 2021-09-03 Nr. S-2065

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NUTARIMO „DĖL NACIONALINĖS DARBOTVARKĖS NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO KONTROLĖS, VARTOJIMO PREVENCIJOS IR SU NARKOTIKAIS SUSIJUSIOS ŽALOS KLAUSIMAIS IKI 2035 METŲ PATVIRTINIMO“ PROJEKTO DERINIMO

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, įvertinusi Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento 2021 m. rugsėjo 3 d. raštu Nr. S-2065 „Dėl Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų patvirtinimo“ pateiktą derinti Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų patvirtinimo“ projektą (toliau – Nacionalinė darbotvarkė) pagal kompetenciją teikia pastabas ir pasiūlymus.

1) Nacionalinės darbotvarkės 51 punkte yra nurodyta, kad „iš 27 ES šalių, Lietuva pagal alkoholinių gėrimų kainos žemumą atsiduria 9-oje vietoje, o pagal cigarečių kainos žemumą – 4-oje vietoje“. Tokie rezultatai, atsižvelgiant į išnašose nurodomų šaltinių duomenis, yra pateikiami, atsižvelgiant į 2019 metais surinktus duomenis. Pastebėtina, kad šie duomenys turi būti vertinami kritiškai, nes akcizų politika Lietuvoje per pastaruosius metus keitėsi, nes tiek 2019 metais, tiek 2021 metais buvo keičiamas akcizų mokestis. Papildomai norime atkreipti dėmesį ir į tai, kad vertinant alkoholinių gėrimų ir tabako bei su tabako gaminiiais susijusių gaminių nominalų kainos dydį, kartu būtina įvertinti ir tokių produktų įperkamumą, t. y. santykį su pajamomis.

2) Nacionalinės darbotvarkės 59 punkte akcentuojama, kad „Lietuvos statistikos departamentas skaičiuoja tik legalaus alkoholio vartojimą, tačiau neapskaiyto alkoholio dalis nėra vertinama, ir reali situacija lieka nežinoma. <...> Stokojant tokių duomenų, sukuriama galimybė alkoholio <...> vartojimo mažinimo priemonių diskreditavimui.“ Nepaisant to, kad šių duomenų trūkumas įvardijamas kaip problema, Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų priedo vertinimo ir stebėsenos rodikliu nurodomas tik legalių alkoholinių gėrimų suvartojimas, tenkantis vienam 15 metų ir vyresniam gyventojui (litrais, absoliutaus (100%) alkoholio). Suprantame, kad šiai dienai nėra faktinių duomenų ir statistikos dėl nelegalaus alkoholio vartojimo, tačiau rekomenduojame apsvarstyti galimybę tokius tyrimus numatyti ir pradėti rinkti duomenis, nes vertinant tik legalaus alkoholio sumažėjimą, reali situacija gali būti neatspindima, nes nebus įtraukti nelegalaus alkoholio suvartojimo kiekiai.

3) Atsižvelgiant į tai, kad alkoholinių gėrimų ir tabako gaminių bei su jais susijusių gaminių perkamumą ir prieinamumą įtakoja ir kaimyninėse šalyse taikoma akcizų politika (šiuo metu Lenkijoje ir Latvijoje alkoholiniai gėrimai dėl mažesnio akcizo mokesčio yra ženkliai pigesni nei Lietuvoje), siūlome patikslinti Nacionalinės darbotvarkės 61.1.2 papunktį jį išdėstant taip:

„61.1.2. įgyvendinti tyrimais pagrįstas alkoholio ir tabako bei su tabako gaminiiais susijusių gaminių kontrolės politikos priemones bei siekti subalansuotos akcizų politikos, siejant ją ne tik su infliacija ir gyventojų pajamų vidurkiu, bet ir su ES ir kaimyninių šalių praktika akcizų

politikoje, tokiu būdu užtikrinant vieningą akcizų politiką regione ir užkertant kelią atskirų alkoholinių gėrimų grupių apmokestinimo išlygoms;“

4) Nacionalinės darbotvarkės 61.1.3 papunktyje siūloma „didinti visuomenės supratimą, kad dėl nelegalių tabako gaminių vartojimo nesurenkami mokesčiai skurdina valstybės biudžetą, ribodami galimybes finansuoti įvairius valstybės sektorius, įskaitant sveikatos apsaugą ir švietimą“. Pritariame, kad labai svarbu visuomenei parodyti, kad dėl nelegalių tabako gaminių šešėlio nesurenkama didelė dalis mokesčių į valstybės biudžetą, bet kartu yra svarbu nustatyti ir tokių gaminių vartotojo socioekonominį portretą ir pagal tai orientuoti atskirų kategorijų vartotojų švietimą.

5) Atsižvelgiant į tai, kad Nacionalinės darbotvarkės 61.1.4 papunktyje nurodant, „kad reglamentuoti naujai atsirandančius produktus ir sukurti tokių produktų tikrinimo metodiką“ siūloma vadovautis tik nepriklausomų mokslinių tyrimų pagrįstais duomenimis, manome, kad tai tikėtina apribos rinkoje prieinamų mokslinių tyrimų pasirinkimus. Manytina, kad vertinat, ar moksliniai tyrimai yra patikimi, turėtų būti atsižvelgiama į visumą kriterijų., todėl net ir priklausomi, pvz., verslo subjektų užsakyti, moksliniai tyrimai gali būti vertingi moksliniu požiūriu. Atsižvelgiant į tai, siūlome 61.1.4 papunktyje atsisakyti žodžio „nepriklausomų“.

6) Nacionalinės darbotvarkės 61.2.3 papunktyje siūloma „Sukurti motyvavimo sistemą savivaldybėms, skatinančią jas aktyviai prisidėti prie alkoholio ir tabako prieinamumo mažinimo“. Šis pasiūlymas kelia neaiškumų ir abejonių, kad savivaldybės gali tikslingai nebeišduoti licencijų, siekdamas, kad būtų motyvuojamos. Siūlome atsisakyti savivaldybėms motyvavimo sistemos ir palikti tik švietimo programas 61.2.3 papunktį išdėstant taip: „61.2.3. šviesti savivaldybių administracijos ir tarybų narius dėl jiems teisės aktais suteiktos galimybės, užtikrinant viešąją tvarką ir visuomenės saugumą ir, atsižvelgiant į suinteresuotų subjektų nuomonę ir pasiūlymus, neišduoti prekybos alkoholiu licencijos verslo subjektams ar galimybės trumpinti prekybos alkoholiniais gėrimais laiką, kai kyla pagrįstos abejonės dėl teisės aktų laikymosi tokiose įmonėse.“

Ekonomikos ir inovacijų viceministrė

Ieva Valeškaite

**KALĖJIMŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS**

Biudžetinė įstaiga, L. Sapiegos g. 1, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 271 9003, el. p. kaldep@kaldep.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 288697120

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės
departamentui

2021-09-21

Nr. 15-3096

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ NR. 21-29402 IR NR. 21-29403 DERINIMO

Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – Kalėjimų departamentas) gavo derinti teisės aktų projektus Nr. 21-29402 ir Nr. 21-29403. Teikiame pasiūlymus Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų projektui (toliau – Darbotvarkės projektas).

Dėl Darbotvarkės projekto 38 punkto

Šiame punkte nurodant, kad „<...> 2020 m. gruodžio 31 d. LAVĮ buvo 1 035 asmenys, kuriems diagnozuoti psichikos ir elgesio sutrikimai dėl narkotikų (opioidų, kanabinoidų, kokaino ir kt.) vartojimo, o tai sudaro 19,8 proc. visų LAVĮ laikomų asmenų. <...>“ siūlytina paminėti, kad šis skaičius yra netikslus (nežinome, didesnis ar mažesnis), nes psichikos ir elgesio sutrikimai dėl narkotikų vartojimo yra diagnozuojami ir tiems asmenims, kurie, galbūt, senai narkotikų nebevartoja ar jų nevartoja LAVĮ ir, galbūt, niekada nebevartos, tačiau diagnozė lieka labai ilgai, gal net visą gyvenimą, nes šie psichikos sutrikimai gali būti negrįžtami. Nurodyti 19,8 proc. yra tik psichikos sutrikimai, tačiau tai nėra tolygu dabartiniam vartojimui. Kita vertus, asmuo, esantis LAVĮ, gali vartoti ir nesikreipti pas gydytoją, todėl jam nebus F diagnozės ir toks žmogus neatsispindės jokioje statistikoje. Atsižvelgiant į tai, siūlytina aptariamą punktą papildyti, kad nurodyti 19,8 proc. yra tik diagnozės procentas, tačiau realūs vartotojų skaičiai gali būti didesni arba mažesni.

Dėl Darbotvarkės projekto 39 punkto

Manytina, kad formuluoant „daugelyje šalių“ labai abstrakti, diskusinė. Siekiant objektyvumo siūlytina tiksliai paminėti šalis, kuriose realiai taikomas pakaitinis gydymas.

Atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu sustabdytos vidaus ligų ir reanimacijos skyrių licencijos, siūlytina šio punkto antrajame sakinyje neminėti atskirų skyrių ir išdėstyti taip: „<...> Kalėjimų departamento duomenimis, Lietuvoje abstinencijos gydymas, esant klinikinėms indikacijoms, taikomas, tik tam nėra skirta specialių lovų, o stacionarinis gydymas, esant sveikatos sutrikimams ir medicininėms indikacijoms, yra taikomas Laisvės atėmimo vietų ligoninėje. <...>“.

Dėl Darbotvarkės projekto 49 punkto

Manytina, kad šiame punkte numatyti uždaviniai stokoja kompleksinio požiūrio dėl kompetentingų specialistų parengimo ir pasitelkimo spręsti priklausomybės problemas. Projekte argumentuotai pateikiami problemų sprendimo instrumentai, pabrėžiamas specialistų trūkumas, tačiau būtent specialistų stokos klausimui neskiriamas nei dėmesys, nei veiksmai, o apie finansavimą nepateikiama jokios informacijos. Siūlytina pasitelkti bendradarbiavimo modelį su švietimo įstaigomis rengiant specialistus.

Kitas aspektas, apie kurio plėtojimą siūlytina svarstyti – mobiliųjų specialistų komandų

įtraukimas į priklausomybių prevencijos mechanizmus. Šios komandos itin aktualios mažesniuose miestuose ir rajonuose, kuriuose pastebimas didelis paslaugų poreikis sprendžiant priklausomybių problemą.

Sutiktina su požiūriu dėl priklausomo asmens baudžiamumo – pirmuoju prioritetu turėtų būti laikoma priklausomo asmens gydymas ir jam teikiama pagalba, o ne bausmių taikymas.

Dėl Darbotvarkės projekto 80 punkto

Siūlytina šio punkto antrame sakinyje pateiktus duomenis tikslinti atsižvelgiant Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento Žalos mažinimo pogrupiui teiktą atnaujintą informaciją, aktualią ne 2020 m. gruodžio 31 dienai, o 2021 m. kovo 1 dienai. Šiai dienai teiktoje medžiagoje nurodyta, kad „Naujausiais statistiniais duomenimis, 2021 m. kovo 1 d. laisvės atėmimo įstaigose buvo 340 asmenų, kuriems diagnozuoti psichikos ir elgesio sutrikimai vartojant opioidus (2019 m. – 542 atvejai), ir tai sudaro apie 6,3 proc. nuo visų įkalintų asmenų.“.

Dėl Darbotvarkės projekto 81 punkto

Dėl švirkštų ir adatų keitimo programos taikymo LAVI kilo diskusijos tiek visuomenėje, tiek tarp LAVI darbuotojų. Šiuo klausimu nėra vieningos nuomonės ir politiniame lygmenyje, todėl siūlytina šią priemonę išskirti ir pakomentuoti atskirai (pvz. nurodyti, kokiose šalyse ši priemonė taikoma ir kokia apimtimi).

Direktorius

Virginijus Kulikauskas

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentui

El. paštas: renaldas.ciužas@ntakd.lt, grazina.belian@ntakd.lt, ntakd@ntakd.lt

Kopija:

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

El. paštas: LRVkanceliarija@lr.lt

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai

El. paštas: ministerija@sam.lt

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NUTARIMO „DĖL NACIONALINĖS DARBOTVARKĖS NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO KONTROLĖS, VARTOJIMO PREVENCIJOS IR SU NARKOTIKAIS SUSIJUSIOS ŽALOS KLAUSIMAIS IKI 2035 METŲ PATVIRTINIMO“ PROJEKTO

2021 m. rugsėjo 21 d.

Vilnius

Gerbiamieji,

Gyvybės mokslų ir edukologijos institutas (toliau – **GMEI**), susipažinęs su Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų patvirtinimo“ projektu, 2021 m. rugsėjo 3 d. paskelbtu Teisės aktų projektų duomenų bazėje (Projekto registracijos Nr. 21-29402; interaktyvus priėjimas <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/16bf9bd00c9111ecb4af84e751d2e0c9?jfwid=-16zcv92cr3>) (toliau – **Projektas**), vadovaudamasis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymu bei kitais jį įgyvendinančiais teisės aktais, teikia pastabas ir pasiūlymus dėl pateikto derinti Projekto.

GMEI, pritardamas Projekto tikslams ir daugumai siūlomų priemonių, negali nepastebėti, kad:

- (i) **Projektas neatitinka Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų;**
- (ii) **Projekte visiškai neaptarti labai svarbūs su alkoholiu ir tabaku susijusios žalos mažinimo klausimai.**

Projekto lydraštyje nurodyta, kad Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. lapkričio 18 d. nutarimu Nr. 1297 „Dėl Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės ir vartojimo prevencijos klausimais iki 2035 metų rengimo ir Nacionalinės darbotvarkės įgyvendinimo koordinatoriaus paskyrimo“ bei įgyvendindamas Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų

įgyvendinimo plano patvirtinimo" (toliau – **Planas**), 4.1.5 veiksmą, parengė ir teikia išvadoms gauti Projektą.

Tačiau minėto Plano 4.1.5 veiksmo nurodyta: „Parengti ir priimti Seimo nutarimą dėl Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos **ir žalos mažinimo klausimais** (teisės akto projektą pateikti 2021 m. IV ketv.)“

Taigi, net analizuojant Projekto pavadinimą jau aiškiai matyti, kad rengėjai nepaisė Plane nurodyto pavidimo ir susiaurino Projekto apimtį, nes projekte aptariami tik su narkotikais susijusios žalos klausimai, nors **būtina kalbėti ne tik apie narkotikų, bet ir alkoholio bei tabako žalos mažinimą ir su tuo susijusių priemonių taikymą.**

Iš Projekto turinio matyti, kad rengėjai aptaria narkotikų, tabako ir alkoholio pasiūlos ir paklausos mažinimą, tačiau žalos mažinimas ir su jo susijusios priemonės aptiriamos tik kalbant apie narkotikus. Atsižvelgiant į strateginį tokio dokumento pobūdį, toks projekto turinys (kuriame ignoruojami alkoholio ir tabako žalos mažinimo klausimai) gali neigiamai įtakoti Lietuvos Respublikoje vykdomą tabako ir alkoholio politiką.

GMEI atkreipia dėmesį ir primena, kad narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės bei vartojimo prevencijos priemonės nėra skirtos ir neapima šių reguliuojamų ir kontroliuojamų produktų padaromos žalos priemonių. Pvz., pakaitinė metadono terapija yra viena iš narkotikų žalos mažinimo priemonių, o ne narkotikų kontrolės arba vartojimo prevencijos priemonė. Tas pats pasakytina apie vaistinius preparatus, medicinos pagalbos priemones bei psichoterapiją, skiriamus (taikomus) siekiant mažinti tabako ir alkoholio daroma žalą.

Akivaizdu, kad nacionalinėje darbotvarkėje nagrinėjant su narkotikais, **alkoholiu ir tabaku** susijusius klausimus, būtina visais atvejais aptarti visas tris dedamąsias – kontrolę, vartojimo prevenciją **bei žalos mažinimą.**

GMEI atkreipia dėmesį, kad tabako kontrolė, vadovaujantis PSO Tabako kontrolės pagrindų konvencijos¹, kuri galioja Lietuvoje nuo 2005 m. kovo 16 d., 1 straipsnio d) punktu, apima pasiūlos, paklausos ir *žalos mažinimo strategijas*, kuriomis siekiama pagerinti gyventojų sveikatą panaikinant ar sumažinant tabako gaminių vartojimą ir priverstinį kvėpavimą tabako dūmais. Akivaizdu, jog paminėtos konvencijos reguliavimas turi būti tinkamai taikomas ir įgyvendinamas, rengiant ir priimant Projektą.

Šiame rašte detaliau aptiriamos tabako žalos mažinimo klausimai ir galimos taikytinos priemonės tokiai žalai mažinti.

Rūkymas yra viena didžiausių išvengiamos mirties ir ligų priežastis tiek Lietuvoje, tiek Europos Sąjungoje ir Jungtinėse Amerikos Valstijose (toliau – **JAV**). Rūkymas sudaro 20% visų mirčių JAV, o 45% rūkalių miršta nuo tabako vartojimo sukeltų sutrikimų². Daugiau nei kas ketvirtas europietis rūko, o pusė jų mirs anksčiau laiko, sutrumpindami savo gyvenimą vidutiniškai 14 metų³.

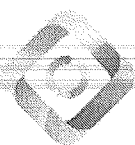
Lietuvoje rūkymui priskiriama mirtingumo dalis svyruoja iki 85,4 proc. vyrų ir iki 56,1 proc. moterų. Dažniausios mirties priežastys tiek tarp vyrų, tiek tarp moterų dėl rūkymo – trachėjos, bronchų ir plaučių piktybiniai navikai, išeminės širdies ligos bei pneumonija⁴. Nustatyta, kad tarp

¹ https://e-seimas.lrs.lt/rs/legalact/TAD/TAIS.243265/format/MSO2010_DOCX/

² Peto R, Lopez AD, Boreham J, Thun M & Heath Jr C (1992). Mortality from tobacco in developed countries: indirect estimation from national vital statistics. *Lancet*, 339: 1268-1278.

³ <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20160518STO27901/700-000-deaths-a-year-tackling-smoking-in-the-eu>

⁴ Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, „Rūkymo padariniai Lietuvos gyventojų sveikatai“. Visuomenės sveikatos netolygumai, Vilnius, 2018.

35 metų ir vyresnių Lietuvos gyventojų labiausiai paplitę su rūkymo susiję trachėjos, bronchų ir plaučių navikai.

Labai svarbus aspektas yra pasyvaus rūkymo keliamą žalą. Pasyvusis rūkymas gali sukelti širdies kraujagyslių ligas, įskaitant širdies priepuolį ir insultą. Nerūkantiems, bet pasyviai rūkantiems (esantiems šalia rūkančių asmenų) namuose ar darbe, rizika susirgti širdies ligomis padidėja 25 – 30%. Pasyvus rūkymas insulto riziką padidina 20 – 30%.

Tarptautinė praktika rodo, jog tam tabako žalos mažinimo priemonės būti efektyvios ir priimtinos visuomenei, ypač atsižvelgiant į faktą, jog nikotino keliamą žalą yra mažesnė už deginamo tabako keliamą žalą^{5 6 7}, o priklausomybė nuo nikotino yra vienas iš svarbiausių veiksnių, kliudančių atsisakyti rūkymo⁸. Reguliuojamos, saugesnės nikotino alternatyvos gali iš esmės pagerinti visuomenės sveikatą.

Egzistuojantys metodai, kuriais siekiama padėti pacientams mesti rūkyti, apima pakaitinę terapiją nikotinu (pleistrai, guma, purškiamasis aerosolis, tabletės, pastilės ir kt.), gydymą vaistiniais preparatais (vareniklinas, bupropionas (antidepresantas), nortriptilinas (antidepresantas), psichologinę pagalbą. Pripažįstama, jog nikotino pakaitinė terapija turi mažiausiai kontraindikacijų⁹.

Tačiau nesant tinkamai apgalvotos ir parengtos strategijos, Lietuvoje tabako žalos mažinimo priemonės taikomos ribotai, nėra vieningos tokių priemonių taikymo praktikos.

Šiuo metu Lietuvoje žalos mažinimo priemonės taikomos siekiant sumažinti narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimo pasekmes žmonėms, bendruomenėms ir visuomenei (apimančios, pavyzdžiui, konsultavimą, ryšio su paslaugų gavėjais užmezgimą, adatų ir švirkštų keitimą, dezinfekcijos priemonių dalijimą, prezervatyvų dalijimą, asmens higienos paslaugas, tvarslavos dalijimą, atrankinių greitujų ŽIV tyrimų atlikimą)¹⁰, tačiau trūksta sisteminio ir strateginio požiūrio formuojant ir taikant atitinkamas priemones siekiant mažinti tabako keliamą žalą.

Ši Lietuvos valstybėje susiformavusi praktika kelia papildomą riziką tiek visuomenei (tyrimų duomenimis pilnai mesti rūkyti pavyksta tik 5 % iš 70 % norėjusių mesti ir 56 % bandžiusių tai padaryti¹¹), tiek sveikatos priežiūros specialistams bei įstaigoms dėl nepilno, neišsamaus ir nenuoseklaus tabako priklausomybės ir jos sukeltų neigiamų pasekmių gydymo metodų ir būdų taikymo.

Tabako žalos mažinimo koncepcija – tai tokiose šalyse kaip Švedija, Norvegija, Islandija, Jungtinė Karalystė ar Japonija taikomų sveikatos politikos priemonių kompleksas, kuriomis siekiama sumažinti tabako keliamą žalą sveikatai. Vienas koncepcijos instrumentų – greta draudimų ir kitų klasikinių priklausomybės šalinimo būdų (pavyzdžiui, gydymo medikamentais) rūkantiems vietoje

⁵ Karl Olov Fagerström, Kevin Bridgman, Tobacco harm reduction: The need for new products that can compete with cigarettes, Addictive Behaviors, Volume 39, Issue 3, 2014, Pages 507-511, ISSN 0306-4603,

⁶ National Academies of Sciences, Engineering and Medicine. Public Health Consequences of e-Cigarettes. The National Academies Press, Washington, DC 2018

⁷ U.S. Food and drug administration. Nicotine: The Addictive Chemical in Tobacco Products. <https://www.fda.gov/tobacco-products/health-information/nicotine-addictive-chemical-tobacco-products>

⁸ Royal College of Physicians, Nicotine without smoke: Tobacco harm reduction. <https://www.rcplondon.ac.uk/projects/outputs/nicotine-without-smoke-tobacco-harm-reduction>

⁹ A. Veryga, J. Klumbienė, J. Petkevičienė, N. Žemaitienė. TABAKO KONTROLĖ IR PAGALBA METANTIEMS RŪKYTI. Mokymo knyga. Kaunas, 2008.

¹⁰ <https://ntakd.lrv.lt/lt/zalos-mazinimas/zalos-mazinimas-1>

¹¹ Ann Malarcher, PhD, Shanta Dube, PhD et al. National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion, CDC. Quitting Smoking Among Adults - United States, 2001--2010, November 11, 2011 / 60(44);1513-1519

įprastų cigarečių pasiūlyti, remiantis kai kuriais tyrimais, mažiau žalingus nikotino gaminius (elektronines cigaretes, kaitinamąjį tabaką, nikotino maišelius, kramtomąjį tabaką ir kt.).

Pasaulio sveikatos organizacija yra išreiškusi nuomonę, jog tabako žalos mažinimo priemonių tikslas yra sumažinti nuolatinių tabako ir nikotino vartotojų, **kurie nenori arba negali mesti rūkyti**, sergamumą ir mirtingumą, tinkamai atsižvelgiant į priemonių poveikį bendrai populiacijai. Cigarečių dūmai yra pavojingiausia nikotino vartojimo forma, o vaistinio nikotino vartojimas yra mažiausiai pavojingas¹². Kai kurios nerūkomojo tabako formos galėtų būti alternatyva cigaretėms, kadangi nerūkomasis tabakas nėra susijęs su tokia pat rizika susirgti plaučių vėžiu ir kvėpavimo takų ligomis, kaip cigarečių rūkymas, tai gali sumažinti bendrą riziką sveikatai.

Įvertinus išdėstytas aplinkybes ir argumentus, manome, kad tokia strateginiame dokumente kaip Projektas negali būti ignoruojami alkoholio ir tabako žalos mažinimo priemonių taikymo klausimai.

GMEI siūlo projekto rengėjams pakoreguoti projekto pavadinimą, kad jis atitiktų Plano 4.1.5 veiksmą ir atitinkamai papildyti Projekto trečiąjį skirsnį (ir pakeisti šio skirsnio pavadinimą), numatant ir aptariant ne tik su narkotikais susijusios žalos mažinimo klausimus, bet ir taikytinas alkoholio ir tabako žalos mažinimo priemones (dalis iš kurių aprašyta šiame rašte).

GMEI tikisi, kad šiame rašte pateiktos pastabos ir pasiūlymai Jums bus naudingi. Esame pasiruošę plačiau aptarti bei pristatyti juos.

Pagarbiai
GMEI vardu

Direktorė
Anastasija Lapucko

Dokumentą elektroniniu
parašu pasirašė
ANASTASIJA LAPUCKO
Data: 2021-09-21 16:32:57
Paskirtis: Pasirašymas

¹² World Health Organization & WHO Tobacco Free Initiative. (2008). The scientific basis of tobacco product regulation: second report of a WHO study group. World Health Organization. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/43997>

LIETUVOS SOCIALINIO EMOCINIO UGDYMO ASOCIACIJA

Asociacija, V. Grybo g. 7, Vilnius, tel. 8 682 61208, el.p. suasociacija@gmail.com
Duomenys saugomi ir kaupiami Juridinių asmenų registre, kodas 304151351
AB „Swedbank“, A.s. LT037300010146085009

2021-09-21 Nr. SR-15

LR SEIMO SVEIKATOS REIKALŲ KOMITETUI

PRIKLAUSOMYBIŲ LIGŲ PREVENCIJOS KOMISIJAI

DĖL NACIONALINĖS DARBOTVARKĖS NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO KONTROLĖS, VARTOJIMO PREVENCIJOS IR SU NARKOTIKAIS SUSIJUSIOS ŽALOS KLAUSIMAIS IKI 2035 METŲ

Susipažinome su *Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų* (toliau – Darbotvarkė) projektu. Lietuvos socialinio ir emocinio ugdymo asociacija išsako palaikymą šiai Darbotvarkėi, tačiau atkreipiame dėmesį į kai kuriuos Darbotvarkėje pateikiamus politikus ir praktikus klaidinančius duomenis, bei psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo efektyviosios prevencijos susiaurinimą. Nors, dokumento rengėjai vadovaujasi tyrimais grįstomis išvadomis ir atsakingų organizacijų rekomendacijomis, deja, matome, kad kuriant planą situacijos analizė ir planas buvo rengiamas neįsigilinus į šiuo metu egzistuojančią prevenciją ugdymo įstaigose. ŠVIS sistema realios situacijos neatspindi, o rengiant šį dokumentą, apgailestaujame, kad nebuvo pakviestos bendradarbiauti prevencijos srityje dirbančios nevyriausybinės organizacijos.

Pirmiausiai į ką norime reaguoti, tai kad Lietuvoje yra daugiau nei keturios minimos dokumente programos, kurių tikslai atitinka strateginį Darbotvarkės tikslą – *sukurti sveikesnę ir saugesnę visuomenę, kurioje kiekvienam žmogui siekiama padėti išvengti alkoholio, tabako ir narkotikų daromos žalos ar ją sumažinti, taip pat sudaromos galimybės rūpintis savo, šeimos ar bendruomenės narių sveikata, socialine ir ekonomine gerove*.

Taigi, reaguodami į parengtą dienotvarkę, teigiame, kad Lietuvos specialistai ruošiantys dokumentus nėra pakankamai įsigilinę į prevencijos ypatumus, net **11 punkte** nuoroda, kad tik 4 iš 21 Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos rekomenduojamų prevencijos sąrašo yra skirtos šiais sričiai. Trikdė tai, kad šio dokumento rengėjai tyrimais grįstų nuoseklių socialinio ir emocinio ugdymo programų nepriskiria psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijai. Lietuvoje veikia kelios tarptautinės programos Lions Quest programų grupė, *Antras žingsnis, Įveikime kartu, Obuolio draugai* ir kt., kurių rezultatai svarbūs siekiant ankstyvosios psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo tikslų. Reikėtų atlikti detalesnę Lietuvos mokyklos vykdomų programų analizę vadovaujantis prevencijos standartais ir tarptautinėmis rekomendacijomis. Taip pat, atkreipime dėmesį, kad profesinėms mokykloms yra skirta ne viena programa. Lions Quest *Raktai į sėkmę*, diegiama profesinėse mokyklose taip pat priskiriama psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos grupei. Profesinėse mokykloms ir aukštosiose mokyklose gali būti diegiama Lions Quest programa *Jaunimas ir psichoaktyviosios medžiagos*.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad **11 punkte** kalbama apie tai, kad studentams trūksta streso įveikos, miego higienos įgūdžių. Šie įgūdžiai turi būti pradėti formuoti ankstyvajame amžiuje, paauglystėje. Būtent, socialinio ir emocinio ugdymo programos ir turėtų padėti šiuo įgūdžius formuoti nuosekliai. LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerija atnaujinant bendrojo ugdymo turinį rengia *Gyvenimo įgūdžių* programą, kurios turinys skirtas svarbių sveikos gyvensenos nuostatų formavimui. Tuo pačiu išreiškiame viltį, kad šis projektas sulauks palaikymo ir bus atkreiptas dėmesys į su nuosekliu socialiniu ir emociniu ugdymu dirbančių mokyklų bendruomenių ir mūsų Asociacijos narių

nuomonę, kad šiam ugdymui turi būti skirtas deramas dėmesys – skiriant vieną savaitinę ugdymo valandą.

21 punkte sakoma, kad Lietuva nuo 2016 m. diegia Tarptautinius prevencijos standartus. Atsakingai informuojame, kad nors Valstybinės institucijos šiuos standartus diegia nuo 2016 metų, Lietuvos mokyklos pradėjo diegti juos daug anksčiau. Lietuvos LIONS klubų apygarda jau 2006 metais pasiūlė Lietuvos mokykloms aukštos kokybės pripažintą tarptautinę psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos programą Lions Quest. Ši tyrimais grįsta programa buvo pripažinta, NIDA (National Institute on Drug Abuse, JAV), SAMHSA (Substance Abuse and Mental Health Services Administration, JAV) organizacijų, o vėliau ir Jungtinių Tautų UNODC. Dar 2019 metais Jungtinių Tautų narkotikų ir nusikalstamumo prevencijos biuras (Toliau UNDOC¹) paskelbė Lions Quest programą, kaip vieną efektyviausių mokyklose veikiančių, visai mokyklos bendruomenei skirtų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo programą. Lions Quest programos apima priešmokyklinio ugdymo – 12 klasės mokiniams skirtą nuoseklų turinį, kuri parengta stiprinant apsauginius ir mažinant rizikos veiksnius psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą. Lions Quest programų grupė atitinka parengtas UNDOC/PSO Tarptautiniuose narkotikų vartojimo prevencijos standartuose pateiktas rekomendacijas, apima visas vaikų ugdymo grandis: šeimą, mokyklą ir bendruomenę. Šios programos diegimas buvo kartą finansuotas NTAKD skelbto projekto finansavimo lėšomis ir ne kartą buvo pristatyta šalies konferencijose psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo klausimais. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad jau apie 600 Lietuvos ugdymo įstaigų, nuo ikimokyklinio ugdymo iki profesinio ugdymo įstaigų ugdymo procese naudoja vieną ar kitą, arba visas Lions Quest programas. Sėkmingą šių programų įgyvendinimą ir rezultatus stebėjome Klaipėdos rajone, kuriame programų palaipsninis įvedimas nuo 2008 metų padėjo pasiekti gerų ankstyvosios psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos rezultatų. Lions Quest programų grupei taip pat priklauso programa Jaunimas ir psichoaktyviosios medžiagos, kuri skirta 16-21 metų jaunuoliams. Programa adaptuota Lietuvai bendradarbiaujant su Kalėjimo departamentu prie LR Teisingumo ministerijos, taikoma probacijos darbe. Su šia programa taip pat gali dirbti socialiniai darbuotojai, ji gali būti naudojama Atvirose jaunimo centruose, ypač telkiant iškritusius iš švietimo sistemos jaunimą ir įgyvendinant prevencijos tikslus.

22 punkte rašoma, kad nėra sukurta tikslinė psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos kompetencijų tobulinimo programos. Abejojame, ar tokia specializuota programa turi būti sukurta, nes šiuo metu yra pakankamai šiais klausimais dirbančių organizacijų, siūlančių mokymų paslaugas. Moksliniai tyrinėjimai teigia, kad sėkmingiausia prevencija yra nuo ankstyvojo amžiaus socialinių ir emocinių įgūdžių ugdymas, sveikai gyvensenai svarbių įpročių formavimas, kurio rezultatas – atsparumas psichoaktyviųjų medžiagų vartojimui, sustiprėjusios nuostatos prieš vartojimą ir/arba nuostata sustabdyti vartojimą. Manytume, kad turi būti peržiūrėta ir atnaujinta *Mokytojų kompetencijų mokinių socialinėms ir emocinėms kompetencijoms ugdyti tobulinimo programa* ir *Socialinio ir emocinio ugdymo gairės*, išsamiau akcentuojant siekiamus rezultatus, ir reguliariai suteikiama išsami ir aktuali informacija apie psichoaktyvias medžiagas, vartojimo atpažinimą ir reagavimą nustačius vartotoją. Tarptautinės rekomendacijos organizuojant prevenciją rekomenduoja į kompetencijų stiprinimą įtraukti visa bendruomenę. Kaip pavyzdys, Lions Quest mokymuose jau nuo 2006 metų dalyvauja arba gali dalyvauti, be išimties, visi bendruomenės nariai. Manome, kad ir kitų programų administratoriams būtų tikslinga rekomenduoti tobulinti mokymo kursą ir kviešti juose dalyvauti ne vieną mokytoją, bet ir kitus tos pačios bendruomenės narius. Tokiu būdu yra sukurama kolektyvinė kompetencija, suvienodinamas žodynas bei nustatomos bendros veikimo prevencijos srityje kryptys.

Pritariame 23 punkte išsakyta minčiai, kad „Trūksta psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencinės veiklos vykdymo veiksmingumo vertinimo kokybinių rodiklių, kol kas retai matuojamas atskirai vykdomų prevencijos priemonių efektyvumas, poveikis jų dalyviams ar tikslinėms grupėms, nėra sukurta ir įdiegta psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos ir rizikingo elgesio ankstyvojo atpažinimo ir reagavimo bendrojo ugdymo mokyklose sistema“. Nors didelis procentas mokinių mokosi pagal prevencines programas, deja, tenka sutikti, kad iki šiol nėra sukurta sisteminis požiūris į prevencijos įgyvendinimą. Nors kiekvienam mokiniui skirta krepšelio

¹ https://www.unodc.org/documents/southeasterneurope/Article_10- LOSFA_South_East_Europe.pdf

sudėtyje yra numatytos prevencijai lėšos, jos yra nepakankamos mažoms mokykloms, o nesant aiškių vertinimo kriterijų mažina motyvaciją dirbti kokybiškai ar, apskritai, rinktis tyrimais grįstus įrankius net ir dideles ugdymo įstaigas.

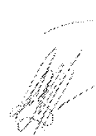
Taigi, manome, kad **25 punkte** apibrėžtas pirmasis Darbotvarkės tikslas yra realiai pasiekiamas sutelkus dėmesį į jau vykdomą sėkmingą praktiką. Manome, kad **26.1 punkte** išsakytas uždavinys „prireikus sukurti naujai kylančius iššūkius atliepiančias psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos programas“ ir **26.1.1** uždavinio įgyvendinimo kryptis „inicijuoti, kurti ir įgyvendinti pagrįstas psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos programas ir (ar) priemones, ugdant sveikatai naudingus įpročius bendrojo ugdymo, profesinėse ir aukštosiose mokyklose“ galvojant apie vaikus ir jaunimą – perteklinis. Priemonių yra sukurta, tik reikia suteikti šių priemonių įgyvendinimui sisteminę pagalbą. Daugumą diegiamų Lietuvos mokyklose programų yra moksliškai pagrįstos, deja, neturime pakankami Lietuvoje vykdomų šia tema tyrimų, kas taip pat mažina motyvaciją nuosekliai įgyvendinti prevencines programas. Šios sistemos sukūrimas paskatintų mokyklų bendruomenes kruopščiau įgyvendinti turimas priemones, nes šiuo metu kokybės klausimai priklauso nuo asmeninių nuostatų, noro įsitraukti į prevencinį darbą, tikėjimą ar netikėjimą ugdymo rezultatais. ŠVIS sistemoje pateikti duomenys akivaizdžiai iliustruoja, kad mokyklos, praėjus ilgesniam laikui, po mokymų negeba identifikuoti programų paskirties ir išlaikyti kryptingumą. Nevyriausybinių organizacijų menkas finansavimas, apsunkina kontaktavimą su ugdymo įstaigomis ir stimuliaciją, kuri skatintų kruopščiai ir atidžiai įgyvendinti tyrimais grįstas, tarptautinius standartus atitinkančias prevencines socialinio ir emocinio bei kitas tikslines prevencines programas, siekiant ugdymo kokybės ir rezultatų. Ugdymo įstaigos įpareigojimas vienai be išorinės pagalbos dirbti su programa per tris metus gali paskatinti atsirasti netinkamas programų įgyvendinimo interpretacijas, kas ilgainiui, apskritai neduoda jokio efekto, o panaudos lėšos tampa neefektyvios ir mokykla pradeda ieškoti naujų įrankių, kurie taip pat, nesant palaikymui, tarnauja labai trumpai.

Apibendrinami sakome, kad toks strateginis Darbotvarkės dokumentas tikrai reikalingas. Tikimės, kad bus sukurta ir įgyvendinta prevencinių programų kokybės užtikrinimo sistema formaliojo švietimo sektoriuje, bus patobulinta stebėseną. Taip pat tikimės, kad bus įvertinta tai, kad šis Darbotvarkės projektas neatspindi realios prevencijos situacijos Lietuvos ugdymo institucijose. Lietuvos Vyriausybė pasitelkusi sutelktą ES fondų finansavimą skyrė, gal ir nepakankamas, bet dideles investicijas, skirtas prevencijai. Viliamės, kad šios panaudotos lėšos ir toliau tarnaus prevencijos tikslams ir mokyklos nebus priverstos „mesti“ vienas programas ir ieškoti kitų, nes kažkas vėl duoda kažką nemokamai. Dėmesys turėtų būti nukreiptas į kokybės užtikrinimą, nes ir prevencijoje sėkmingiems ugdymo įgūdžiams susiformuoti reikia laiko ir įdirbio. Taip pat nuoširdžiai tikimės glaudesnio bendradarbiavimo valstybinio ir nevyriausybinių sektoriaus siekiant psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos tikslų bei kuriant tvarią programų kokybės užtikrinimo sistemą formaliojo švietimo sektoriuje bei tobulinant vykdomą stebėseną.

Pagarbiai

Lietuvos socialinio emocinio ugdymo asociacijos prezidentė

dr. Daiva Šukytė

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 33, LT-01506 Vilnius, tel. (8 5) 266 1400,
faks. (8 5) 266 1402, el. p. ministerija@sam.lt, <http://www.sam.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603472

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės
departamentui

2021-09-28 Nr. (10.2.2.5Mr-413)10-5231
I 2021-09-03 Nr. S-2065

DĖL DERINTI PATEIKTO TEISĖS AKTO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, išnagrinėjus derinti pateiktą Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų patvirtinimo“ projektą (TAIS Nr. 21-29402, 21-29403) (toliau – Nacionalinės darbotvarkės projektas), teikia pastabas ir pasiūlymus.

1. Siūlome papildyti Nacionalinės darbotvarkės projekto 5 punktą Europos kovos su vėžiu planu, nes šiame svarbiame politiniame ES lygio dokumente yra numatyti įsipareigojimai alkoholio ir tabako vartojimo ir jo sukeliamos žalos mažinimo srityje.

2. Atsižvelgiant į Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo 2 str. 9 d. įtvirtintą sąvoką, tikslintina Nacionalinės darbotvarkės projekte 53 punkte nurodyta „elektroninių cigarečių talpyklių“ formuluotė, vietoj žodžio „talpyklė“ nurodant „pildyklė“.

3. Siūlome įvertinti Nacionalinės darbotvarkės projekto priede nurodyto 7 vertinimo rodiklio „15-64 m. asmenų mirtingumas dėl apsinuodijimo narkotikais 100 000 gyv.“ formuluotė ir nurodytas prognostines reikšmes, siekiant vertinimo rodiklių darnos skirtinguose strateginiuose dokumentuose.

4. Siūlome išbraukti Nacionalinės darbotvarkės projekto 29 punkte nurodytą sakinį „Problema išlieka nepatvirtintas Minesotos gydymo paslaugų finansavimas PSDF lėšomis“, kadangi nuo 2021 m. spalio 1 d. įsigaliojant Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2021 m. rugsėjo 21 d. įsakymui Nr. V-2133 „Dėl stacionariųjų priklausomybės ligų gydymo pagal Minesotos programą paslaugų teikimo asmenims, turintiems psichikos ir elgesio sutrikimų dėl psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo ir (ar) patologinio potraukio azartiniam lošimams, tvarkos aprašo patvirtinimo“, Minesotos programos paslaugos bus apmokamos PSDF lėšomis.

Viceministrė

Aušra Bilotienė Motiejūnienė

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJOS BENDROJO UGDYMO DEPARTAMENTAS

Biudžetinė įstaiga, A. Volano g. 2, 01124 Vilnius, tel. (8 5) 219 1142, el. p. smmin@smm.lt, <http://www.smm.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603091

Narkotikų, tabako ir alkoholio
kontrolės departamentui

2021-09-23 Nr. SR-3829
Į 2021-09-03 Nr. S-2065

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NUTARIMO „DĖL NACIONALINĖS DARBOTVARKĖS NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO KONTROLĖS, VARTOJIMO PREVENCIJOS IR SU NARKOTIKAIS SUSIJUSIOS ŽALOS KLAUSIMAIS IKI 2035 METŲ PATVIRTINIMO“ PROJEKTO TEIKIMO IŠVADOMS GAUTI

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – Ministerija), susipažinusi su Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento 2021 m. rugsėjo 3 d. raštu Nr. S-2065 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų patvirtinimo“ projekto teikimo išvadoms gauti“, informuoja, kad iš esmės minėtam planui pritaria.

Ministerija norėtų atkreipti dėmesį į nutarimo „Dėl Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų patvirtinimo“ 21 punktą – siūlome jį patikslinti „neužtikrina bendros prevencijos kokybės sampratos ir nesudaro prielaidų veiksmingų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos priemonių vykdymui bendrojo ugdymo aplinkoje švietimo sistemoje“, nes prevencinės priemonės yra taikomos ne tik bendrajame ugdyme. Taip pat atitinkamai pakoreguoti „siekiant, kad vykdomos prevencijos programos būtų akredituotos ir moksliškai pagrįstos, o mokyklų švietimo įstaigų lygmeniu derėtų su kitomis vykdomomis prevencinėmis programomis bei ugdymo turiniu“.

Departamento direktorė

Jolanta Navickaitė

Edita Paliulionienė, tel. (8 5) 219 1195, el. p. [Edita.Paliulioniene@smm.lt](mailto>Edita.Paliulioniene@smm.lt)

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. raslins@tm.lt,
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentui

2021-09-16 Nr. (1.37Mz)27-988

I 2021-09-03 Nr. 1T-1013

DĖL IŠVADOS PATEIKIMO

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, pagal kompetenciją išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų patvirtinimo“ projektą (toliau – Projektas), teikia pastabas ir pasiūlymus.

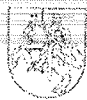
1. Formuluojuant Projektu tvirtinamos Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų (toliau – Nacionalinė darbotvarkė) 1, 2 punktus (sąvokos apibrėžtį ir paskirtį), siūlytina vadovautis Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymo 6 straipsnio 4 punktu, pagal kurį „nacionalinės darbotvarkės – planavimo dokumentai, <...> nustatantys ilgesnės negu 10 metų trukmės strateginius tikslus, uždavinius, poveikio rodiklius, taip pat kitus elementus, <...>“, ir juose nurodyti, kad Nacionalinėje darbotvarkėje nustatomi šioje srityje siejami tikslai, uždaviniai, poveikio rodikliai.

2. Techninio pobūdžio pastabos dėl Nacionalinės darbotvarkės skyriaus „Baudžiamosios politikos peržiūros klausimai“ (83 – 108 p.) Projekto rengėjams perduotos darbo tvarka.

Ministerijos kancleris

Augustas Ručinskas

Asta Malinauskienė, (8 5) 266 2958, el. p. asta.malinauskiene@tm.lt
Jūratė Burtilienė, (8 5) 219 1896, el. p. jurate.burtiliene@tm.lt
Tautvydas Žėkas, (8 5) 219 1880, el. p. tautvydas.zekas@tm.lt
Rimvydas Laukis, tel. (8 5) 266 2897, el. p. rimvydas.laukis@tm.lt

**MUITINĖS DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS**

Narkotikų, tabako ir alkoholio
kontrolės departamentui

2021-09-10 Nr. (4.5)3B- 5912

I 2021-09-03 Nr. 21-29402

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NUTARIMO PROJEKTO DERINIMO

+ Multinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, susipažinęs su pateiktu derinti Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų patvirtinimo“ (toliau – Nacionalinės darbotvarkės projektas) projektu, siūlo Nacionalinės darbotvarkės projekto 63 punkte ir 72.1.2 papunktyje vietoj sąvokos „žvalgybos informacija“ vartoti sąvoką „kriminalinės žvalgybos informacija“, nes tokia sąvoka nustatyta ir vartojama Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatyme (2 straipsnio 7 dalis), kurio pagrindu kriminalinės žvalgybos subjektai renka tokią informaciją.

Generalinio direktoriaus pavaduotojas

Vygantas Paigozinas

Originalas nebus siunčiamas

Aivaras Danusas, tel. (8 5) 2327494, el. p. aivaras.danasas@lrmuitine.lt

**POLICIJOS DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS**

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentui
Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai

2021-09-15 Nr. 5-S-15738
Į 2021-09-03 Nr. S-2065
Nr. 1G-12085

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NUTARIMO PROJEKTO DERINIMO

Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos įvertino pateiktą derinti Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų patvirtinimo“ projektą (toliau – projektas) ir teikia šias pastabas bei pasiūlymus:

+1. Atsižvelgdami į tai, kad eismo įvykių statistika Lietuvoje už 2020 m. buvo patikslinta 2021 m. birželio 28 d., siūlome patikslinti projekto 15 punktą ir nurodyti, kad žuvusiųjų keliuose skaičių, tenkanti 1 mln. gyventojų, 2020 m. pavyko sumažinti 5,4 proc. bei patikslinti su kuriais metais šie duomenys lyginami.

+2. Šio projekto 25 punkte nustatytas pirmasis tikslas – „atitolinti ar sumažinti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą ir valdyti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo riziką įgyvendinant visiems visuomenės nariams prieinamą, skirtingus poreikius atitinkančią, kontekstiniais ir moksliniais duomenimis grįstą psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevenciją“, o projekto 26 punkte išvardijami minėtam tikslui pasiekti keliami uždaviniai, iš kurių vienas (projekto 26.1.4 papunktis) yra „didinti informuotumo ir priemonių, vairavimo išgėrus ir apsvaigus prevencijai, ankstyvajai intervencijai bei testavimui keliuose vykdyti, apimtis, pasitelkiant mokslinius tyrimus, leidžiančius nustatyti ir įvertinti veiksmingas politikos ir operatyvines reagavimo priemones“. Siekdami aiškumo ir vengdami nepagrįsto projekto 25 punkte nustatyto tikslo susiaurinimo, siūlome projekto 26.1.4 papunktį dėstyti taip:

„26.1.4. didinti informuotumo ir priemonių, vairavimo išgėrus ir apsvaigus prevencijai, ankstyvajai intervencijai, apimtis, pasitelkiant mokslinius tyrimus, leidžiančius nustatyti ir įvertinti veiksmingas politikos ir operatyvines reagavimo priemones.“

Policijos generalinio komisaro pavaduotojas

Arūnas Paulauskas

Ieva Naruševičienė, tel. (8 5) 271 9732, el. p. ieva.naruseviciene@policija.lt
Kristina Kontrimavičiūtė-Ališauskienė, tel. (8 5) 271 821, el. p. kristina.alisauskiene@policija.lt
644097, 2021-09-14

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Kodas 124111348, T. Vrublevskio g. 6, LT-01143 Vilnius, tel. (8 5) 261 6063, faksas (8 5) 261 5366,
el. p. bendras@lsa.lt, atsisk. sąsk. LT287044060001377867 AB SEB bankas, banko kodas 70440

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentui

2021-09-21 Nr. (12) – SD-635
[2021-09-03 Nr. S-2065

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NUTARIMO „DĖL NACIONALINĖS DARBOTVARKĖS NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO KONTROLĖS, VARTOJIMO PREVENCIJOS IR SU NARKOTIKAIS SUSIJUSIOS ŽALOS KLAUSIMAIS IKI 2035 METŲ PATVIRTINIMO“ PROJEKTO TEIKIMO IŠVADOMS GAUTI

Lietuvos savivaldybių asociacija informuoja, kad Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento parengtam ir pateiktam išvadoms gauti Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų patvirtinimo“ projektui iš esmės pritaria.

Direktorė

Roma Žakaitienė

G. Keso, 219 5980, goda.keso@lsa.lt

LIETUVOS STATISTIKOS DEPARTAMENTAS

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės
departamentui

2021-09-14
Į 2021-09-03

Nr. SD-693
Nr.S-2065

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NUTARIMO „DĖL NACIONALINĖS DARBOTVARKĖS NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO KONTROLĖS, VARTOJIMO PREVENCIJOS IR SU NARKOTIKAIS SUSIJUSIOS ŽALOS KLAUSIMAIS IKI 2035 METŲ PATVIRTINIMO“ PROJEKTO TEIKIMO IŠVADOMS GAUTI

Lietuvos statistikos departamentas, išnagrinėjęs Jūsų pateiktą išvadoms gauti Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų patvirtinimo“ projektą, informuoja, kad pastabų neturi.

Generalinio direktoriaus pavaduotoja

Inga Masiulaitytė-Šukevič

Aušrelė Gruštienė, tel. (8 5) 236 1418, el. p. ausrele.grustiene@stat.gov.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSISIEKIMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 17, LT-01505 Vilnius, tel. (8 5) 261 2363,
faks. (8 5) 212 4335, el. p. sumin@sumin.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188620589

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentui	2021-09- į 2021-09-03	Nr. Nr. S-2065
--	--------------------------	-------------------

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NUTARIMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos susisieikimo ministerija pagal kompetenciją įvertino Jūsų 2021 m. rugsėjo 3 d. raštu Nr. S-2065 pateiktą derinti Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų patvirtinimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Informuojame, kad pritariame Nutarimo projektui, pastabų ar pasiūlymų neturime.

Susisieikimo viceministras

Julius Skačkauskas

VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS

Narkotikų, tabako ir alkoholio
kontrolės departamentui

2021-09-21 Nr. RM-38660
[2021-09-03 Nr. S-2065

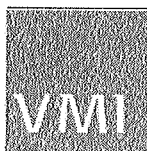
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NUTARIMO „DĖL NACIONALINĖS DARBOTVARKĖS
NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO KONTROLĖS, VARTOJIMO PREVENCIJOS IR SU
NARKOTIKAIS SUSIJUSIOS ŽALOS KLAUSIMAIS IKI 2035 METŲ PATVIRTINIMO“ PROJEKTO

Išnagrinėję Jūsų parengtą ir pateiktą derinti Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų patvirtinimo“ projektą (toliau - Projektas), pažymime, kad pagal kompetenciją pasiūlymų ir / arba pastabų Projektui neturime.

Viršininko pavaduotojas,
atliekantis viršininko funkcijas

Martynas Endrijaitis

Eimantas Kvedaravičius, tel. (8 5) 2687 699, el. p. eimantas.kvedaravicius@vmi.lt

VALSTYBINĖ
MOKESČIŲ
INSPEKCIJA

Biudžetinė įstaiga,
Vasario 16-osios g. 14,
LT-01107 Vilnius

Tel. (8 5) 2668 200,
Faks. (8 5) 212 56 04,
El. p. vmi@vmi.lt,
www.vmi.lt

Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre,
kodas 188659752

**VALSTYBĖS SIENOS APSAUGOS TARNYBA
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS**

Biudžetinė įstaiga, Savanorių pr. 2, LT-03116 Vilnius, tel.: (8 5) 271 9305 / 233 1352,
faks.: (8 5) 271 9306/233 1365/271 7344, el. p. dvks@vsat.vrm.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188608252

Narkotikų, tabako ir alkoholio
kontrolės departamentui

Nr.
I 2021-09-03 Nr. S-2065

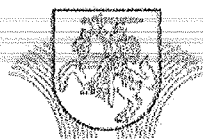
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NUTARIMO PROJEKTO DERINIMO

Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, pagal savo kompetenciją išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų patvirtinimo“ projektą, pastabų ir pasiūlymų neturi.

Teisės skyriaus vedėja

Lina Matulienė

Edvinas Paškevičius, tel. (8 5) 271 7329, el. p. edvinas.paskevicius@vsat.vrm.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės
departamentui

Nr.

I 2021-09-03

Nr. S-2065

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NUTARIMO „DĖL NACIONALINĖS DARBOTVARKĖS NARKOTIKŲ, TABAKO IR ALKOHOLIO KONTROLĖS, VARTOJIMO PREVENCIJOS IR SU NARKOTIKAIS SUSIJUSIOS ŽALOS KLAUSIM AIS IKI 2035 METŲ PATVIRTINIMO“ PROJEKTO

Išnagrinėję pateiktą išvadoms gauti Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir su narkotikais susijusios žalos klausimais iki 2035 metų patvirtinimo“ projektą, pagal kompetenciją pastabų ir pasiūlymų neturime.

Viceministras

Paulius Lukševičius

Jūratė Kišerauskė, tel. (8 5) 239 1140, el. p. jurate.kiserauske@zum.lt